



Museale molenvondst

Koekblik van Branbergen's koekfabriek in Musselkanaal uit het Streekhistorisch Centrum in Stadskanaal.

In het Streekhistorisch Centrum te Stadskanaal worden vooral foto's, documenten en ander archiefmateriaal bewaard met een duidelijke binding met de regio Zuidoost-Groningen. Het documentatiecentrum bevat dan ook een behoorlijk aantal foto's waarop de inmiddels verdwenen molens staan afgebeeld. Helaas zijn er binnen ons verzamelgebied bijna geen molens meer overgebleven: de molen in Ter Haar bij Ter Apel en de replica daarvan in de Vesting Bourtange zijn de enige in ons Groningse verzamelgebied, en die in Gasselternijveen op de grens van zand en veen in Drenthe. Van de drie molens die ooit in Stadskanaal zelf hebben gestaan is niets meer terug te vinden.

Van de voorwerpen in onze collectie was er slechts één die aan de voorwaarde 'met afbeelding van molen' en 'streekgebonden' voldeed, en dat is een koekblik van Branbergen's Biscuitfabriek in Musselkanaal. Deze blikken werden in de fabriek gevuld met koekjes en vervolgens naar kruidenierswinkels en bakkerijen in de wijde omgeving gedistribueerd. Wanneer de blikken leeg waren, gingen ze terug naar de fabriek, werden daar gereinigd, opnieuw gevuld en van een nieuwe wikkel voorzien. Dit blik is een recente aanwinst. Hoewel al meerdere varianten ervan in de collectie aanwezig waren, hadden we de versie met dit wikkel

nog niet. Wel was de schone wikkel in ons Branbergenarchief aanwezig. Daardoor is het dus extra leuk dat daar nu een origineel blik aan kon worden toegevoegd.

Een ondernemende bakker

In 1880 vestigde Jan Branbergen zich als bakker in Musselkanaal. Hij had het vak geleerd van z'n vader, Berend Branbergen die bakker was in Stadskanaal. Jan Branbergen was een echte handelaar en ondernemer. In het gebied rond Mussel- en Stadskanaal kreeg hij al gauw een monopoliepositie. Met houdbare waren als hardbroden en 'watercakes' (een soort cracker) voor de scheepvaart had hij veel succes. Jan Branbergen was een innoverende bakker. Na de aanschaf van een hardbroodmachine bouwde hij in 1886 een echte fabriek. Door deze fabriek werd Branbergen pas echt bekend. Hier bakte hij biscuitjes die hij 'sociaaltjes' noemde. Dit waren goedkope koekjes die speciaal voor het grote publiek waren bestemd. De tot die tijd Engelse biscuits waren erg exclusief, niet iedereen kon die betalen.

De komst van Bruintje Beer naar Branbergen

In 1912 kwamen twee zoons van de zo succesvolle fabrikant in het bedrijf. De naam werd toen veranderd in N.V. Biscuitsfabriek 'Het Anker', v/h J. Branbergen Musselkanaal.

Onder deze naam werd de bekendheid ook in het buitenland erg groot. Behalve koekjes ging de fabriek ook 'suikerwerken' maken. Toch was Branbergen toen nog steeds niet bekend om Bruintje Beer. Dat kwam pas in 1931 toen de fabriek toestemming kreeg om de beer op een koekje af te beelden. De verhaaltjes over deze beer stonden in een groot aantal Nederlandse kranten waaronder in het Nieuwsblad van het Noorden, en waren heel populair. Toen Bruintje Beer op alle koekjes en verpakkingen van de Branbergenproducten werd afgebeeld, kende iedereen in het hele land en daarbuiten de koekjes die in Musselkanaal werden gebakken.

Het einde van de fabriek

In 1938 was er een grote brand bij de fabriek en in 1940 brak de Tweede Wereldoorlog uit. De fabriek werd echter weer opgebouwd en draaide door zonder grote gevolgen. In 1955 had het bedrijf ongeveer 400 werknemers en was daardoor één van de grootste werkgevers in de omgeving. In 1971 nam het bedrijf Ten Kate, een margarinefabriek en vetsmelterij, de koekjesfabriek over. Ook dit is nu één van de grotere bedrijven in de regio.

Helen Hofman is coördinator van het Streekhistorisch Centrum Stadskanaal.



Een molen cadeau...

Draagt u, of iemand die u kent, molens een warm hart toe?
Wilt u dat dit cultureel erfgoed bewaard blijft?
Word Molenvriend en steun het Groninger Molenhuis!

U ontvangt dan voor slechts € 20,- per jaar het kwartaalblad 'De Zelfzwichter' en een uitnodiging voor de jaarlijkse vriendendag.

Stuur een email naar info@groningermolenhuis.nl en vermeld of u zelf molenvriend wilt worden of dat u iemand anders molenvriend wilt maken. U kunt natuurlijk ook bellen (050) 313 00 52